

Lasketiirude sihtkontroll aastal 2020

Tööinspeksioon viis läbi sihtkontrolli lasketiirudes. Sihtkontrolli ajendas töötervishoiuarsti mure, sest tema vastuvõtul käis mitu töötajat, kelle tööülesannete hulka kuulub lasketiirudes laskmine, aga ka teiste kolleegide juhendamine. Arsti sõnul oli töötajate vereanalüüsides plii sisaldus kõrgem kui üldpopulatsioonis lubatud, kuid siiski piirides, mis on lubatud pliiga kokku puutuval töötajal.

Plii puhul on tegemist mürgise raskemetalliga, mis mõjutab organismi peamiselt sissehingamisel ja nahakontaktil. Kõige tundlikum kehaosa on kesknärvisüsteem. Kokkupuude suuremate plii kogustega võib kahjustada aju, neere, reproduktiivsüsteemi ja põhjustada kehveresust. Lisaks võib kokkupuude põhjustada ka lihas- ja liigesvalu, reageerimise aeglustumist, koordinatsiooni- ja mäluhäireid. Tuleb teada, et paljud pliiühendid on kantserogeensed või reproduktiivtoksilised.

Tööinspeksioon kontrollis lasketiirudes pliiga kokku puutuvate töötajate töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist, et tagada turvaline ja ohutu töökeskkond pliiga kokku puutuvatele töötajatele, suurendada tööandjate ja töötajate teadlikkust plii mõjust tervisele ning tutvustada võimalike ohtude ärahoidmise võimalusi.

Kuigi rohkem on kasutusel välilasketiire, otsustasime keskenduda kinnistele lasketiirudele. Tingimuseks oli, et ettevõttes töötaks vähemalt üks töölepinguline töötaja, eelduslikult laskmise eest vastutav instruktor.

Kontrollides selgus, et ühte lasketiiru kasutas mitu ettevõtet. Üks ettevõtte oli kolinud ja vähese nõudluse tõttu uude kohta lasketiiru välja ei ehitanud. Teine ja teine ettevõtte Covid-19 viiruse leviku tõttu laskmisi üldse läbi ei viinud. Ühe kontrolli ajal selgus, et lasketiir ruumina on küll kasutusel, kuid laskmist ei toimu. Kokku kontrolliti 11 tööandjat erinevates siselasketiirudes. Rikkumisi tuvastati üheksas ettevõttes ja ettekirjutusi tehti seitsmele ettevõttele. Rikkumisi oli kokku 26 ja ettekirjutusi 22. Kontrollitavatest ettevõtetes seitsmes kasutati pliid sisaldavat laskemoona.

Sihtkontrolli käigus hinnati Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2000. a määruse nr 193 "Plii ja selle ioonsete ühendite kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded" (edaspidi plii määruse) § 2 lg 1 alusel töökeskkonna õhu pliisisalduse määramist vähemalt üks kord kolme kuu jooksul. Neli tööandjat, kes kasutasid laskmises pliid sisaldavat laskemoona, ei olnud kordagi määranud lasketiirus töökeskkonna õhu plii sisaldust, üks tööandja ei olnud teinud seda ettenähtud perioodi jooksul.

Sihtkontrolli käigus hinnati Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lg 1 p 3 tööandja kohustust korraldada töökeskkonna riskianalüüs. Sihtkontrolli tulemusena selgus, et viis tööandjat olid üldised ohutegurid hinnanud, kuid puudus pliid sisaldava laskemoona kasutamisel mõjuvate ohtude hindamine. Üks tööandja polnud üldse töökeskkonna riskianalüüsi korraldanud, kahel oli riskianalüüs uuendamata, kuigi lasketiirudes oli tehtud remonti ja töötingimusi igati parendatud.

Sihtkontrolli käigus hinnati plii määruse § 6 lg 1 p 1-5 tööandja kohustust töötajaid teavitada:

- 1) plii kahjulikust toimest tervisele, kaasa arvatud lootele ja rinnapiimale;
- 2) töökeskkonna õhu pliisisalduse piirnormist;
- 3) bioloogilise ja töökeskkonnaseire vajadusest;
- 4) hügieeninõuetest ning vajadusest hoiduda töökohas söömisest, joomisest ja suitsetamisest;
- 5) töökeskkonnas rakendatavatest ohutusabinõudest ning isikukaitsevahendite ja tööriietuse kandmise vajalikkusest. Kontrolli käigus selgus, et neli tööandjat ei olnud töötajaid üldse teavitanud plii kahjulikust toimest tervisele.

Hindasime ka tervisekontrolli korraldust vastavalt Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13¹ lg 2, lg 5 ja lg 6 alusel ehk tööandja peab sõltumata riskide hindamise tulemustest korraldama tervisekontrolli

töötajale, kes puutub kokku plii ja selle ühenditega enne pliiga kokkupuute algust ning korraldama tervisekontrolli töötervishoiuarsti määratud ajavahemiku järel. Erinevus tuleb plii määrase § 3 lg 1 p 2 alusel ehk töötervishoiuarst kontrollib pliiga kokkupuutuva töötaja tervist töötamise ajal üks kord aastas. Kontrollitud ettevõtetest kahel tööandjal oli töötajate tervisekontroll korraldamata ja üks tööandja ei olnud korraldanud tervisekontrolli töötervishoiuarsti määratud ajavahemiku järel.

Sihtkontrolli käigus hinnati plii määrase § 7 tööandja kohustust rakendada hügieeninõuetest kinnipidamist. Kahes lasketiirus ei olnud tööandja instruktoritele võimaldanud isikukaitsevahendina kaitserõivastust pliiga kokkupuute vältimiseks, samuti polnud eraldi kappi tööriiete ja pliiga saastunud riiete hoidmiseks.

Sihtkontrolli käigus hinnati plii määrase § 5 tööandja kohustust rakendada abinõusid, kui plii sisaldus õhus on suurenenud. Kahe lasketiiru õhu-uuringute mõõtmistulemustest on näha, et plii sisaldus õhus on kõrge ja inspektorid olid seisukohal, et lasketiirude ventilatsioon ei vasta nõuetele, sest ei ole tagatud küllaldane väljapuhe.

Sihtkontrolli käigus ilmnisid lisaks täiendavad probleemid:

1. laskemoona pakendil ei ole märget plii sisalduse kohta ja tööandjad ei oska kahtlustadagi, et tegelikult võib toode sisaldada pliidi. Poemüüjad ei tea samuti küsimise peale plii kohta infot anda. Näiteks üheks selliseks laskemoonaks on Umarex Mosquito 500 4.5mm. Toote pakendil ei ole plii kohta infot, poemüüjad ei oska jagada teavet, kuid kirjalikul küsimisel otse laskemoona tootajalt selgus, et toode sisaldab siiski pliidi;
2. lasketiiru omanikud rendivad ruume erinevatele ettevõtetele ja ka tavakodanikele, kuid keegi ei oska öelda, mis laskemoona teised kasutavad. Seetõttu ei oska omanikud ega rentnikud arvestada ohutegurina pliidi (ei viida läbi möödistusi, ei korraldata tervisekontrolle ega hinnata ohutegureid riskianalüüsis).

Sihtkontrolli tulemustest lähtuvalt soovitab Tööinspeksioon:

Esmalt:

1. teha kindlaks kasutatava laskemoona tegelik plii sisaldus (kui pakendil ei ole infot plii sisalduse kohta, siis kindluse mõttes küsida täiendavalt tootjalt üle);
2. rääkida läbi lasketiiru teiste kasutajatega ja selgeks teha, millist laskemoona nemad kasutavad.

Kui selgub, et lasketiirus kasutatakse pliidi, siis:

3. pöörata töötajate juhendamisele ja nende teadlikkuse tõstmisele suuremat tähelepanu, et elementaarne info hügieenist ja plii mõjust oleks töötajatele väga hästi teada (nt pärast laskmist pesta käsi ja nägu, vahetada tööriided pärast laskmist, tööriided hoida eraldi kodustest riietest, ei sööda ega jooda lasketiirudes jne);
4. pliidi sisaldava laskemoona kasutamisel tellida mõõtmised töökeskkonna õhu pliisisalduse määramiseks;
5. hinnata töökeskkonna riskianalüüsis plii mõju töötajate tervisele ja tuvastada tervist ohustavad tegurid enne, kui need töötajaid kahjustavad;
6. väljastada lasketiirus töötajatele vajalikud isikukaitsevahendid ja tagada, et neid kasutataks laskmise algusest töö lõpetamiseni ning oleks olemas koht nende hoidmiseks ja hooldamiseks;
7. ohutegurite esinemisel mõelda erinevatele lahendustele ja võtta tarvitusele meetmed ohtude maandamiseks (näiteks tõhustada ventilatsioonüsteemi);
8. pöörata erilist tähelepanu lasketiirude koristamisele. Soovitatav on tihedamalt teha märgkoristust, kasutada sobilikke tolmuimejaid ja ka koristamisel kasutada isikukaitsevahendeid;
9. ettevõttes tuleb regulaarselt hinnata töökeskkonna ohutust ja likvideerida varakult avastatud puudused, mis põhjustavad riski töötajate tervisele.

Ohutu ja turvalise töökeskkonna loomisel on Teile vajadusel abiks Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultandid. Konsultant nõustab tööandjat töökeskkonna juhtimissüsteemi loomisel. Töökeskkonna konsultandi teenus on ettevõttele tasuta. Kui soovite kutsuda töökeskkonna konsultanti oma ettevõttesse, saatke palun e-kiri Tööinspektsiooni üldaadressile ti@ti.ee.

Koostas:

Janika Rõõmus